

**Ministerieel besluit tot bescherming als monument van de kloosterkapel van de
Zwarte Zusters in Diksmuide**

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, l, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010, 19 november 2010, 13 mei 2011, 10 juni 2011, 9 september 2011 en 14 oktober 2011;

Gelet op het ministerieel besluit van 5 juni 2013 tot vaststelling van een ontwerp van lijst van de als monument te beschermen kloosterkapel van de zwarte zusters in Diksmuide;

Gelet op de behandeling van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren door Onroerend Erfgoed en gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 8 mei 2014,

BESLUIT:

Artikel 1. Wordt beschermd overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012:

Wegens de historische en de sociaal-culturele waarde als monument:

De kloosterkapel van de Zwarte Zusters, gelegen in

Diksmuide, Vismarkt 6

bekend ten kadaster:

Diksmuide, 1ste afdeling, sectie A, perceelnummer 276L (deel)

zoals afgebakend op bijgevoegd plan.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische waarde en sociaal-culturele waarde:

Diksmuide - reeds in de herfst van 1914 bijzonder hard beproefd tijdens de IJzerslag - is één van de drie frontsteden waarin bijna geen enkel gebouw de oorlog overleefde. Hierdoor vormt de stad een belangrijke materiële getuige van de Eerste Wereldoorlog, die de frontstreek jarenlang in zijn greep hield ten koste van honderdduizenden levens.

De wederopbouw van de stad op dezelfde plaats was na de enorme verwoestingen niet vanzelfsprekend, cf. de aanvankelijke scepsis van o.m. de pers over de in situ wederopbouw. Ook binnen de in situ wederopbouw vormde het hernemen van de oude Handzamevaart met daaraan gelegen de Vismarkt geen evidentie. In het lijnrichtingsplan van 1916 is immers het voorstel opgenomen om de vaart recht te trekken.

De historiserende wederopbouw wou de getraumatiseerde bevolking haar trots teruggeven. Het "pittoresk" herbouwde stadscentrum, waarvan de kloosterkapel een voorbeeld vormt - in het interbellum "een altijddurende tentoonstelling van oude-Vlaamse bouwkunde" genoemd - staat dan ook in schril contrast met archiefbeelden van totale verwoesting.

De kloosterkapel van de Zwarte Zusters herinnert aan de ziekenzorg door de eeuwen heen. Naar aanleiding van een pestepidemie in 1479 verzocht de stadsmagistraat de Zwarte Zusters om zich te Diksmuide te vestigen. Ook na de Franse periode (in 1796 verkoop van het klooster als nationaal goed) blijft het klooster bestaan: vanaf 1822 is het klooster gevestigd in een herenwoning op de "Appelmarkt" (huidige Vismarkt), alwaar twintig jaar later aanpalend een neoclassicistische kapel wordt gebouwd. Ook bij de wederopbouw wordt deze continuïteit bewaard, zodat de geschiedenis van de ziekenzorg nu nog afleesbaar is aan de kloosterkapel van de Zwarte Zusters. In het interieur van de kapel is een 18de-eeuwse grafsteen bewaard.

Historische, in casu architectuur-historische waarde:

Na de totale vernietiging lokt de wederopbouw hevige technische en architectuur-filosofische discussies uit, dit reeds in 1916 met het in Parijs goedgekeurde 'lijnrichtingsplan' van de Brusselse architect Charles Patris. Niettegenstaande de omvang van de vernietiging en de suggestie door de "Hoog Koninklijk Commissaris voor de Wederopbouw" om naast de puinen een nieuwe stad te bouwen, wordt in 1919 beslist tot de in situ wederopbouw, onder leiding van de regionalistische stadsarchitect Jozef Viérin.

In tegenstelling tot de aanvankelijke plannen om de vaart - met daaraan gelegen de huidige Vismarkt - recht te trekken voor de creatie van een nijverheidszone ten noorden van de stad, blijft het gegeven van een kronkelende waterloop aan de rand van de stad bewaard bij de wederopbouw. De wederopbouw van Diksmuide neemt bijna volledig de vooroorlogse perceels- en eigendomsstructuur over, inclusief de beeldbepalende hoek-inplanting van de kloosterkapel.

De gerealiseerde wederopbouw vloeit voort uit de afwijzing van de vooroorlogse 'witte stad' met bepleisterde en/of neoclassicistische lijstgevels door de stadsarchitect en de Koninklijke Commissie voor Monumenten, en van de keuze om het 'middeleeuwse' Diksmuide te herstellen met correctie van vroegere 'architecturale vergissingen'. Zo mogelijk wordt geopteerd voor historisch gereconstrueerde panden en constructies, naar model van wat in 1914 nog 'middeleeuws' bewaard was. De kapel op de huidige Vismarkt - ter vervanging van een oudere kapel op een andere plaatst - werd echter pas gebouwd in het midden van de 19de eeuw in een voor die tijd typische neoclassicistische stijl. De kapel werd dan ook niet naar vooroorlogs model herbouwd, maar wel geïnspireerd op de baksteengotiek cf. de spitsboogvensters en het bakstenen klokkengeveltje. Dit sluit perfect aan bij het pittoreske historiserende beeld van de overige wederopbouw.

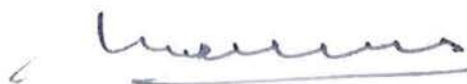
Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009, 4 december 2009, 10 juni 2011 en 22 juni 2012 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009, 11 januari 2010, 2 augustus 2011 en 27 juli 2012).

Brussel,

30-06-2014

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS